

HISTORY STUDIES

INTERNATIONAL JOURNAL OF HISTORY

ISSN: 1309 4173 / (Online) 1309 - 4688 (Print)

Volume: 14 , Issue: 4 , November 2022

www.historystudies.net

ZAFERİN 25. YIL DÖNÜMÜNDE BİR KOŞU BİR TÖREN: DUMLUPINAR'DAN MUDANYA'YA ŞEHİT TOPRAĞI

*A Run and a Ceremony on the 25th Anniversary of the Victory:
Martyr's Land from Dumlupınar to Mudanya*

Doç. Dr. Betül Batır ^{ID}

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

bbatir@iuc.edu.tr

Makale Türü-*Article Type* : Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi-*Received Date* : 29.06.2022
Kabul Tarihi-*Accepted Date* : 27.10.2022
DOI Number ^{doi} : 10.9737/hist.2021.1103

Atıf – Citation:

Betül Batır, "Zaferin 25. Yıl Dönümünde Bir Koşu Bir Tören:
Dumlupınar'dan Mudanya'ya Şehit Toprağı", *History Studies*, 14/4,
Kasım 2022, s. 781-796.

International Journal of History
Studies is licensed under a
Creative Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International
License.

We Use Plagiarism Detection

plagium™

Crossref ^{doi}

OPEN ACCESS

ZAFERİN 25. YIL DÖNÜMÜNDE BİR KOŞU BİR TÖREN: DUMLUPINAR'DAN MUDANYA'YA ŞEHİT TOPRAĞI

A Run and a Ceremony on the 25th Anniversary of the Victory: Martyr's Land from Dumlupınar to Mudanya

Doç. Dr. Betül Batır

Öz

Mudanya Mütarekesi'nin imzalandığı gün olan 11 Ekim her yıl görkemli törenlerle anılmaktadır. Genellikle bu törenler yerel merciler tarafından düzenlenerek tüm ulusun da dahil olduğu ulusal anma törenlerine dönüşmektedir. Bu amaç ve içerikle oluşturulan bir tören olarak Mudanya Mütarekesi'nin 25. yıl dönümünde Mudanya Halkevi tarafından planlanan Afyon ve Kütahya Halkevleriyle birlikte yürütülen Dumlupınar'dan Mudanya'ya şehit toprağı getirilmesi projesi 1946 yılı içerisinde tasarlanmıştır. Mudanya Halkevi Başkanı Hilmi Aktan'ın 1946 yılı içerisinde teklif ettiği bu proje zamanın yetersizliği nedeniyle 1947 yılına bırakılmıştır. Milli Mücadele'nin şiddetli çarpışmalarının yaşandığı üç tepeden alınacak şehit toprağı genç atletler vasıtasıyla Dumlupınar'dan yola çıkarılacak, Afyon, Kütahya yolu ile Mudanya'ya Mudanya Mütarekesi'nin imzalandığı tarih olan 11 Ekim günü Mütareke evine ulaştırılacaktır. Şehitliği sembolize eden topraklar burada ziyaretçilere açık olarak sergilenecektir.

Çalışmada kolektif hafızayı canlı tutmak üzere 11 Ekim 1947 tarihinde Mudanya'da Mütareke evinde gerçekleştirilen yıl dönümü etkinliğinin planlanması, programı ve gerçekleşmesi detaylı olarak ele alınmıştır. Mudanya Halkevi başta olmak üzere Afyon ve Kütahya Halkevleri ile yazışmalar, arşiv belgeleri, dönemin gazete ve dergilerinden yararlanılarak temel kaynaklar üzerinden anma yıl dönümü değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Mudanya Mütarekesi, Mudanya Halkevi, Şehit toprağı, Kolektif hafıza, Mütareke evi.

Abstract

October 11, the day the armistice was signed, is commemorated with advances every year. It turns into my country days, including the whole nation. Organized by local authorities, these ceremonies usually turn into national commemorations involving the whole nation. As a ceremony created with this purpose and content and designed during 1946, the project to bring martyrs' land from Dumlupınar to Mudanya was planned by the Mudanya Halkevi (People's House) and carried out together with the Afyon and Kütahya People's Houses on the 25th anniversary of the Armistice of Mudanya. It was proposed by the chairman of Mudanya People's House, Hilmi Aktan, in 1946; however, it was postponed to 1947 due to time limit. The martyrs' land to be provided from the three hills where the fierce battles of the Türkiye War of Independence had taken place would be taken from Dumlupınar by young athletes who would deliver it to Mudanya via Afyon, Kütahya and to the Mudanya Armistice House on October 11, on the date of the signing of the Armistice of Mudanya. The lands symbolizing martyrdom would be exhibited to visitors there.

In our study, the planning, program and realization of the anniversary event held at the Armistice House in Mudanya on October 11, 1947, in order to keep the collective memory alive, are discussed in detail. The commemoration anniversary was evaluated based on the main sources by using correspondence, archival documents, newspapers and magazines of the period, especially with Mudanya People's House, Afyon and Kütahya People's House.

Keywords: Armistice of Mudanya, Mudanya People's House, Land of Martyrs, Collective memory, Mudanya Armistice House.

Giriş

Mudanya Mütarekesi Türkiye Cumhuriyeti tarihinin mihenk taşlarından birisidir. Askeri mücadeleye son verilen ateşkesin imzalandığı küçük bir deniz kasabası olan Mudanya, işlevsel bakımdan bu anlamıyla büyük değere sahiptir. Uzun yıllar süren savaşlar, Türkiye devletinin yeniden kuruluşu, işgallerle geçen sürede varoluş savaşı, cephelerde kanlı mücadeleler ve nihayet düşmanın yurttan atılması ile bağımsız bir devletin tanınmasını sağlayan siyasi başarılar tarih sayfalarında onurlu bir şekilde yerini almıştır.

Bu özet ifadeyle siyasi başarıların başlangıcı olan Mudanya Mütarekesi'nin imzalandığı tarih 11 Ekim sadece Bursa ve Mudanya halkının her yıl kutladığı bir gün olmaktan ziyade tüm Türk milletini kapsayan, milli duyguları ortaya çıkaran kolektif hafızayı içeren toplumsal birlikteliktir.

Anma törenleri özellikle ulus devlet olma anlayışında büyük değer taşımaktadır. Tarihsel hafızayı, toplumsal belleği meydana getiren törenler zaman-mekân-anlatı-görsellik bağlamında geçmiş yaşatması, yaşanılanları yansıtmaları bakımından kazandırmış olduğu hislerle milli duyguları perçinleyen faaliyetlere yol açar. Törenler de bu etkinliklerden biri olarak halkın, toplumun bütünleşmesini sağlarken ulus-devlet misyonunda vatandaşları tarih bilincinde unutmahatırlama olgularını kullandırmada etkili olurlar¹.

Türkiye Cumhuriyeti'nin yakın tarihi olan Milli Mücadele dönemine ait olayların çeşitli şekillerde hatırlatılması sonraki süreçte devlet politikası olarak tarih bilincinin kazandırılması, vatandaşlık eğitiminin sağlanması, reformların yerleşmesi gibi alanlarda kullanılır olmuştur. Örneğin müzeler, sergiler, konferanslar, halk meclisleri, konser, sinema, tiyatro, resim, müzik, spor faaliyetleri, törenler (resmi törenler – anma törenleri- açılış törenleri), bayramlar gibi birçok alanlarda yapılan faaliyetler devlet yetkilileri tarafından desteklenmiştir. Sanatsal ve kültürel faaliyetlerin ortak noktasını kolektif hafızayı canlı tutmak için yapılan halkın iletişimini sağlayan, toplumun ortak zaman ve mekân kazanımıyla ulusun birlikte hareket ettiği etkinlikleri oluşturur.

Dönemin halkla ilişkiler alanında etkinliklerini sağlayan, devlet ile toplumu bir araya getirerek ortak duygular yaratarak milli hisler noktasında görev üstlenen kurumlardan en dikkat çeken Halkevleridir. Üniversite ve diğer eğitim kurumları her ne kadar bu iletişimin bir bölümünü üstlenseler de daha yaygın şekilde şehirlerde Halkevleri ve kasabalarda Halkodaları halkla iletişim konusunda bölgelerinde çeşitli çalışmalarda bulunmuşlardır. Konferanslar, sanatsal faaliyetler, spor faaliyetleri, kültürel ve sosyal faaliyetler, yardımlaşma, köycülük gibi çok farklı alanlarda olan ya da olabilecek eksiklikleri gidermeye çalışmışlardır².

Bu anlamda Mudanya Mütarekesi'nin her yıl 11 Ekim'de yapılan anma törenlerinde bir ilk olarak farklı bir uygulama önerisinin gelmesi Mudanya'da faaliyet gösteren Mudanya Halkevi tarafından gerçekleşmiştir. Toplumsal belleği harekete geçirerek tarihsel anlamda yakın geçmişi yaşatma amacı taşıyan bu öneri hem tarihsel değere sahipken, hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri takip ettiği sporcu gençlik, özgür ve bağımsız nesiller, ulus-devlet çizgisini benimsemiş vatandaşlar ülküsünü içinde barındıran çok yönlü bir girişim olarak ele alınmalıdır.

Ülke insanı için ulusal bir önem taşıyan Mudanya Mütarekesi bir o kadar da uluslararası önem taşımaktadır. Mudanya'da yapılan görüşmeler Türkiye ile savaşan diğer büyük devletlerle

¹ Meral Uğur Çınar, "Kolektif Anlatı ve Vatandaşlık Kimliğinin İnşasına Dair Sorular, Cevaplar ve Yeni Sorular", *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, 2017, 26,135-156; Maurice Halbwachs, *Kolektif Hafıza*, Çev: Banu Barış, İkinci Baskı, Heretik Yayınları, Ankara:2018; Gülden Özkan, "Cumhuriyet Meydanları ve Toprak Alma Törenleri Örneğinde Ulus İnşa, Toplumsal Bellek ve Halkla İlişkiler", *Kültür ve İletişim*, Yıl:25, Sayı:49, Mart 2022-Eylül 2022, s.153-181.

² Betül Batır, *Beyoğlu Halkevi*, Milenyum Yayınları, İstanbul:2017; Betül Batır, "İstanbul Üniversitesi'nin Taşrada Tanıtım Faaliyetleri ve Halk Eğitim Çalışmalarına Bir Örnek Olarak Üniversite Haftası (1940-1957)", *Yakın Dönem Türkiye Tarihi Araştırmaları*, Editörler: Safiye Kıranlar-Eminalp Malkoç, İstanbul: Der Yayınevi, 2019, s.410-454.

yapılmıştır. Türkiye'nin bağımsızlığına göz diken düşman devletler için yenilginin, kaybetmenin bir yeri olarak Mudanya Mütarekesi, uluslararası alanda da güç anlamında bir etkiyi çağrıştıran tarihi bir olaydır. Bundan dolayı dönemin gençlerine, toplumun her bireyinin belleğine bunun hatırlatılması Dünya Savaşı'ndan yeni çıkmış toplumlar için de ayrıca bir tarihsel hafıza etkisi taşımaktadır.

Mudanya Mütarekesi'nin önemini vurgulayan Bahadır Alkım yazısında şunları söylemektedir: “..Onun içindir ki Lozan'ın anlamını bilen her Türk, Mudanya'nın büyüklüğünü kuvvetli bir varlık olarak benliğinde yaşatacak ve gelecek nesillere şerefle, şanla aktarma edecektir (aktaracaktır)”³. Alkım, Mütareke'nin uluslararası anlamda yarattığı etki konusunda da Avrupalılar için bir utanç belgesi olarak tanımlamaktadır: “On altıncı asrın ikinci yarısından bu güne kadar Avrupa hiçbir vakit Türkün karşısında bu kadar küçülmemiştir.”⁴.

Mütareke'nin yapıldığı Mudanya ve Mudanyalılar bu onurlu günü gururla yâd etmektedirler. Çünkü onlar mücadelenin de mücadeleye son veren ateşkesin yapıldığı günlere de şahit olmuşlardır. General Fevzi Çakmak Mudanyalıların Kurtuluş Savaşı'nda gösterdikleri özveriler ve yararlılıklara karşı: “Mudanyalılar! Tarih sizi altın kalemle yazacaktır”⁵ demişti. Bahadır Alkım Mudanyalılar özelinde bu gururu tüm ülke vatandaşlarına şu cümlelerle mâl etmiştir:

“Mudanyalılar! Bahtiyarsınız. Çünkü “Mudanya Mütarekesinin” yerini her an bağrınızda taşıyorsunuz. Biz Türkler! Bahtiyarız. Çünkü “Mudanya mütarekesinin” yerini her an bağrında taşıyan bir Mudanya'ya malikiz”⁶.

Mudanya Halkevi'nin yapmış olduğu bu öneri ile devletin bekasının toprak olarak karşılık bulması, toprağın tarih boyunca mukaddes bir değerinin olduğu, yakın tarihte şehit kanlarıyla sulanan bu toprakların korunmasının, sahip çıkılmasının ne derece önem taşıdığına da vurgulanması ve gençliğe emanet edilmesinin anlamı kazandırılmaya çalışılmıştır.

Toprak alma, toprak taşıma, toprak toplama gibi faaliyetlere yakın dönem tarihinde de rastlanmaktadır. Örneğin Cumhuriyet'in onuncu yıl dönümü etkinlikleri arasında çeşitli illerde bulunan ve Cumhuriyet Bayramının kutlandığı Cumhuriyet Meydanlarından getirilen birer avuç toprak Ankara'da toprak alma törenleri ile bir araya getirilmiştir. 31 Ekim 1933 tarihinde yapılan toprak alma törenlerinde basına yansıyan cümleler arasında toprak ve şehitlik vurgusu dikkat çekmektedir:

“Bir avuç toprak alınız, onun içinde dedelerimizin vücutlarından zerreler bulacaksınız”⁷.

Toprak olgusu vatan toprağı kavramı ile karşılık bularak vatanın korunması noktasında her vatandaşın toprağı aynı anlamı yüklemesi, aynı duyguları hissetmesi, aynı değeri vermesi amacıyla yer bulmaktadır. Bu sebeple vatan toprağı genç nesillerin elinde korunacak, devamı sağlanacaktır. Bu hedefin gerçekleşmesi için toplumsal hafızanın diri tutulması, tarihsel belleğin canlı kalması için bir takım milli törenlerin yapılması önem taşımaktadır.

1. Toplumsal Hafızayı Canlandırarak Bir Tören Fikrinin Ortaya Çıkışı

Mudanya Halkevi Başkanı Hilmi Aktan, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Sekreterliği'ne yazdığı 14 Eylül 1946 tarihli mektubunda Mudanya'da 11 Ekim'de imzalanan anlaşmanın yıldönümünde farklı bir anma töreni yapılması önerisinde bulunmuştu. Her yıl kutlanmakta olan bu günde diğer günlerden farklı olarak Milli Mücadele'nin şiddetli çarpışmalarının yaşandığı ve

³ Bahadır Alkım. “Mudanya Mütarekesi”, *Türkün Bursa Halkevi Dergisi*, Sayı:8, 1. Teşrin (Ekim) 1936, s.56.

⁴ Alkım, agm, s.54.

⁵ Alkım, agm, s.55.

⁶ Alkım, agm, s.56.

⁷ Enver Behnan Bey'in Nutku, *Hâkimiyet-i Milliye*, 1 Kasım 1933; Özkan, agm, s.173.

düşmanların ülkeden kovulduğu son cepheler olan üç yerden toprak alınarak bu toprağın Mütareke evine getirilerek törenin tamamlanmasını teklif etmekteydi:

“11 Ekim Mudanya Mütarekesinin yıl dönümüdür. Her yıl kutlamakta olan bu mutlu güne bu yıl daha parlak bir şekil ve ilgi sağlamayı ülkümüz adına faydalı buluyoruz. Bu mütareke İnönü, Sakarya ve Dumlupınar zaferlerinin neticesi olduğuna göre bu yıla mahsus olmak üzere İnönü’de Üç Şehitler Tepesi’nden, Sakarya’da Beş Tepeler’den ve Dumlupınar’da Anıt Tepesi’nden alınacak birer avuç kanlı toprağın kutlama gününde Mudanya’ya ulaştırılarak etiketli bir şekilde Mütareke evine konması ve orada saklanması ileride bu evi ziyaret edecek çocuklarımızın milli inançlarını tazelemesi bakımından siz büyüğümüzden uygun görüleceğini inanıyoruz”⁸.

Bu yazıya 25 Eylül 1946 yılında cevap verilmişti. Yazıda şehit topraklarının üç zafer tepesinden alınıp Mütareke evine konulması fikrinin memnuniyetle karşılandığı ancak Mütareke’nin yıl dönümüne çok az zaman kaldığı için bu projenin bir sonraki sene, 1947 yılı için uygulanmasının yerinde olduğunu belirtmekteydiler. Yaklaşık iki hafta süre içinde atletlerin geçecekleri yolların kontrolleri, yollar üzerindeki Halkevleri’nin hazırlanmalarının mümkün olamayacağı üzerinde durmuşlardı⁹.

Bu vaat üzerine Mudanya Halkevi Başkanı Hilmi Aktan, 12 Nisan 1947 tarihli yazıyla 1946 yılında yapılan ve zaman kısıtlılığı sebebiyle gerçekleşemeyen projenin Mütareke’nin 25.yıl dönümünde gerçekleştirilmesi için teklifini yinelemişti:

“1.Geçen yıl evimizce yapılan dilekler, İnönü Üç Şehitler Tepesi’nden, Sakarya’da Beştepelere’den ve Dumlupınar’da Anıt Tepesi’nden alınacak şehit topraklarının Mudanya’daki Mütareke evine bir defaya mahsus olmak üzere atletler tarafından getirtilerek, Mütareke evine konması emredilmiştir. Ve yüksek katınızın uygun görülecek vaktin darlığı sebebiyle 1947 yılında bu işin yapılacağı vaat edilmiştir.

2.Yukarıda adı geçen savaş alanları bölgelerindeki Halkevleriyle, yol üzerinde bulunan evlerin şimdiden hazırlanmaları için şehit topraklarının 11 Ekim 1947 Cumartesi günü saat II’de Mütareke evine ulaşacak şekilde gerekli talimatın verilmesine emir ve müsaadelerinizi arz eder üstün saygılarımızı sunarız.”¹⁰.

Mudanya Halkevi’nin girişimleriyle bu anma töreni farklı bir yapıya bürünerek ilk kez 1947’de zafer tepelerinden genç atletlerin elden ele taşıyacağı şehit toprağı Mudanya’ya getirilecek ve Mütareke evinde hazırlanan hazirede saklanmak suretiyle ziyaretçilere açılacaktı. Milli Mücadele tarihi açısından önem arz eden bu husus aynı zamanda milli bilinci perçinleyen bir özellik taşımaktaydı. Ülke vatandaşları açısından bu misyonu taşıyan faaliyet ülke dışında ise askeri ve siyasi prestiji destekleyen, tarihi hafızayı harekete geçiren bir propaganda hareketiydi.

2. Tören Programının Hazırlıkları

Mudanya Halkevi tarafından düzenlenen Mudanya Mütarekesi’nin 25.yıl dönümünde bir ilk yaşanacaktı. İlk kez Dumlupınar’dan, zafer tepelerinden alınacak şehit toprakları genç atletlerin elinde şiddetli çarpışmaların geçtiği yollar üzerinden koşarak taşınacaktı. Milli hislerin yoğunlaşacağı bu görkemli koşunun geçeceği yollar üzerinde bulunan Halkevi ve Halkodaları’nın hazırlık yapmaları, atletlerin geçeceği yolların tespit edilip, güvenliğinin sağlanması ve gerekli bütçenin tespiti için gelen talimatlar 24 Haziran 1947 tarihli yazı ile Bursa, Afyon ve Kütahya il başkanlıklarına gönderilmişti¹¹.

Koşunun zamanı ve usulü Genel Sekreterlik tarafından tespit edilecekti. Atletler tarafından koşulacak güzergâh belirlenmişti. Daima ana şoseyi takip etmek suretiyle koşacak olan her ilin

⁸ BCA, 490.01.0/733.1.2.46.

⁹ BCA, 490.01.0/733.1.2.44;45.

¹⁰ BCA, 490.01.0/733.1.2.43.

¹¹ BCA, 490.01.0/733.1.2.39-41; BCA, 490.01.0/733.1.2.33-35; BCA, 490.01.0/733.1.2.36-38.

atletleri mukaddes emaneti kendi hudutlarında öbür ilin atletlerine teslim edeceklerdi. Bir atletin her defasında iki kilometre koşabileceği, en az bir saat dinlendikten sonra ikinci bir koşu yapabileceği kural olarak belirtilmişti.

Bu programa hazırlık olmak üzere bazı hususların, merkez Halkevi başkanının da katılacağı İl İdare Kurulu toplantılarında tespitinin gerekli olduğu bildirilmekteydi. Yapılması gerekenler şunlardı:

-Her ilin atletlerinin koşacakları ana yolların kilometresinin tespit edilmesi,

-Yollar üzerinde ya da yakınında bulunan Halkevi ve Halkodalarının sırasıyla listesinin yapılması,

-Atletlerin koşacağı her ilin içinden geçen yolların krokisinin çizilmesi, (Bir atletin bir defasında ancak iki kilometre koşabileceği, en az bir saat dinlendikten sonra ikinci bir koşu yapabileceği dikkate alınarak kroki hazırlanmalı)

-Kafileyeye iştirak edecek doktor ve iki idarecinin seçimi,

-İle ait yollarda bu hizmet için kullanılmak üzere,

a-Bir kamyon veya otobüs,

b-Doktor ve idareciler için bir otomobil,

c-Kafileyi geriden takip ederek koşularını bitiren atletleri toplamak için ayrı bir otomobil tedarik edilmesi ve masrafların bildirilmesi,

-Kumanyaların tespiti için (şoförler de dahil olduğu halde) kafilenin kaç kişiden ibaret olacağını bildirilmesi,

-Doktorun lüzum göstereceği basit sıhhi malzeme ile iki sedyenin tedarikinin göz önüne alınması,

-Bu hususlarda bölge Beden Terbiyesi Müdürü'nün de görüşlerinin alınması.

Bu hususların belirlenmesi ve bilgilerin 20 Temmuz'a kadar tamamlanıp Genel Sekreterliğe gönderilmesi gerekmektedir¹².

Atletlerin takip edecekleri yol;

-Dumlupınar

-Sandıklı

-Afyon

-Eğert

-Kütahya

-Tavşanlı

-Domanıç

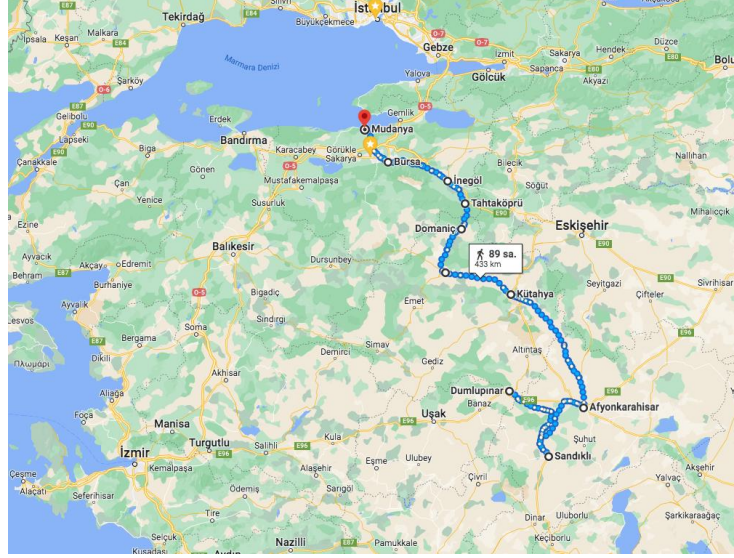
-Tahtaköprü

-İnegöl

-Bursa

¹² BCA, 490.01.0/733.1.2.39-41; BCA, 490.01.0/733.1.2.33-35; BCA, 490.01.0/733.1.2.36-38.

-Mudanya şeklinde sıralanmıştı¹³.

Şekil.1: Atletlerin yürüyerek geçecekleri yolun haritası.

CHP Genel Sekreterliği'nden gönderilen yazılara 20 Temmuz 1947 tarihine kadar cevap verilmesi istenmekteydi. Afyon ve Bursa il başkanlıkları ilgili araştırmaları ve tespitleri yaparak istenilen bilgileri vaktinde göndermişlerdi. Ancak Kütahya il başkanlığı cevap yazısını göndermemiş, Genel Sekreterlik Kütahya ile ilgili programın gereklerini kendi tahminleri üzerinden planlamışlardı. Hatta 1947 bütçesinden Kütahya ili için program bütçesi olarak ortalama bir rakam tespit etmişti.

CHP Afyon İl İdare Kurulu Başkanı adına Necip Etemoğlu imzalı 19 Temmuz 1947 tarihli yazı CHP Genel Sekreterliği'ne cevap olarak gönderilmişti. Yazıda Afyon atletlerinin taşıyacağı toprağın güzergâhı (iki şekilde yol güzergâhı belirlenmiştir), teslim noktaları, yolların uzunlukları, belirlenen her iki yol için gerekli olacak bütçe belirtilmişti. Ortalama 200 liralık bütçenin yeterli geleceği ve Sinanpaşa'ya kadar ana yol olmadığı bildirilmekteydi¹⁴.

CHP Bursa İl Başkanı Avukat Reşat Türel imzalı 21 Temmuz 1947 tarihli yazıda Dumlupınar'dan Mudanya'ya getirilecek toprak için tespit edilen noktalar 11 maddede belirtilmişti:

“1-İlimiz atletlerinin kendi mntıkamız içinde koşacakları ana şose Tahtaköprü-İnegöl 13, İnegöl-Bursa 45, Bursa-Mudanya 31 kilometre olmak üzere 89 kilometredir.

2-Mudanya'ya kadar şose üzerinde sıra ile İnegöl Halkevi, Kestel Halkodası, Gürsu Halkevi vardır.

3-Tahtaköprü'den İnegöl'e kadar İnegöl Halkevi atletleri, İnegöl'den Mudanya'ya kadar 2. maddede sırası yazılı Ev ve Oda atletleri koşacaktır. Fakat her ihtimalle Bursa'dan kuvvetli bir atlet kafilesi de tertiplenerek ihtiyat olarak hazır bulundurulacaktır ve herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi sağlanacaktır. Bunun için şimdiden kesin bir kroki yapmaya imkan yoktur. Esas tören programından ayrıca takdim kılınacaktır.

¹³ BCA, 490.01.0/733.1.2.42.

¹⁴ BCA, 490.01.0/733.1.2.32.

4- Kafilenin doktoru, Adliye doktoru Cemil Ülkü, idareciler de Bölge Beden Terbiyesi müdürü Reşat Esmer, Halkevi Spor Komitesi Başkanı Vecihi Aykaç'tır.

5-Bu iş için iki otobüs, bir taksi tutulacaktır.

6-Koşacak atletlere, koşudan sonra kendilerine hediye edilmek üzere yeter sayıda atlet fanilesi ve kilot alınması uygun görülmüştür.

7-Nakliye vasıtalarının gidiş-geliş ve şose üzerinde hizmetleri, 6.maddede yazılı spor malzemesi, şoförler ve gazeteciler de dahil olmak üzere toplam 41 kişilik kumanya masrafı için 1.200 lira tespit edilmiştir. Senet karşılığı harcanacak olan paradan artan miktar arz edilecek, emirlerinize göre hareket edilecektir.

8-Tam kadrolu bir ecza çantası ile iki sedye, Erkek Lisesi'nden temin edilecektir.

9-Bu hususlar Beden Terbiyesi müdürü Reşat Esmer'le birlikte tespit edilmiştir.

10-Tören teferruatına ait ayrıca bir program düzenlenecektir.

11-Temasa geçtiğimiz İnegöl Parti başkanlığından alınan bir yazıda Domaniç hududundan Tahtaköprü'ye kadar olan yol ve köprülerin küçük gezi arabalarının dahi geçmesine müsait olmadığı, bu kısım esaslı tamir edilmezse o gün güçlük çekileceği bildirilmiştir. Bu kısımların tamiri konusunda gerekli işlerin yapılmasını arz ederiz¹⁵.

Törenin Bursa'da yapılması ve programın Bursa'da nihayete ermesi hasebiyle Bursa'dan gönderilen araştırma ve tespit bilgilerinin daha detaylı olduğu, görevlendirmelerin yapıldığı ve çalışmaların başlatıldığı raporda görülmektedir.

Dumlupınar'dan Mudanya'ya getirilecek şehit toprağı koşusu programı ve krokisi, Eylül'ün sonunda CHP Bursa İl Başkanı Avukat Reşat Türel imzalı yazı ile birlikte Afyon, Kütahya il başkanlarına, İnegöl ve Mudanya ilçe ve Halkevi başkanlıklarına gönderilmişti. CHP Genel Sekreterliği de ayrıca Afyon ili başkanlığına koşu programını istedikleri gibi tertip ve uygulama yetkisine sahip olduklarını, Kütahya atletleri ile önceden haberleşerek toprağı uygun yer ve zamanda teslim etmeleri gerektiğini bildirmişti¹⁶.

3.Tören Programı ve Bütçesi

Dumlupınar'dan 11/10/1947 Cumartesi günü Mudanya Mütareke evine getirilecek şehitler toprağı için yapılacak tören programına göre Dumlupınar meydan muharebesinin cereyan ettiği yerden alınacak şehitler toprağı, 5 Ekim 1947 Pazar günü saat 11'de törenle alınacak ve 11 Ekim 1947 Cumartesi günü saat 10.55'de Mudanya Mütareke binasında özel surette hazırlanmış olan yerine konacaktı¹⁷.

Atletler tarafından getirilecek olan bu toprak töreni için şu program izlenecekti:

- 5 Ekim 1947 Pazar günü saat 11'de Dumlupınar'dan Sandıklı'ya hareket edilerek toprak buraya getirilecek ve Sandıklı'da emanet bir gece konaklayacaktır.

- 6 Ekim 1947 saat 10'da Afyon'a hareket edecek ve bir gece bu il merkezinde kalacaktır.

-7 Ekim saat 8'de Afyon'dan Kütahya'ya hareketle Eğret'e varacak, biraz istirahatten sonra Eğret'in 13 kilometre ilerisinde bulunan Afyon-Kütahya il sınırında saat 14'de Kütahya atletlerine emanet teslim edilecektir. Emanet bir gece Kütahya'da kalacaktır.

- 8 Ekim saat 10'da Kütahya'dan Tavşanlı'ya hareketle yola çıkarılacak ve aynı günün akşamı emanet Domaniç'e varmış olacak. Bir gece de burada kalacaktır.

¹⁵ BCA, 490.01.0/733.1.2.30-31.

¹⁶ BCA, 490.01.0/733.1.2.11;BCA, 490.01.0/733.1.2.9;10.

¹⁷ BCA, 490.01.0/733.1.2.14.

- 9 Ekim saat 8'de Domaniç'ten İnegöl'e teslim edilmek üzere yola çıkarılacak olan emanet saat 10.30'da Tahtaköprü'de bekleyecek olan İnegöl atletlerine verilecektir.

- 9 Ekim günü saat 10.30'da Tahtaköprü'de emaneti alan İnegöl atletleri doğruca İnegöl'e geleceklerdir. Mukaddes emanet bir gece de burada kalacaktır.

- 10 Ekim 1947 günü saat 10'da İnegöl'den hareketle saat 12'de (Doma köyü¹⁸ şosesinin birleştiği yer olan İnegöl'den 15.kilometrede Bursa atletlerine teslim edilecektir.

- 10 Ekim saat 12'de İnegöl atletlerinin teslim ettiği mukaddes emanet saat 16'da Bursa Halkevi önüne getirilecek ve Halkevinde hazırlanmış olan yerine konacaktır.

- 11 Ekim 1947 Cumartesi günü saat 8'de Bursa'dan hareket edilecek ve saat 9'da Geçit köprüsünde Mudanya atletlerine teslim edilecek ve saat 10.55'de Mudanya'da bulunan mütareke binasındaki yerine konacak ve bu şekilde Dumlupınar meydan muharebesinde şehitlerin kanıyla yoğrulmuş mukaddes toprak koşusu sona ermiş olacaktır¹⁹.

Programla ilgili dikkat edilmesi gereken hususlar da şu şekilde belirtilmekteydi:

a)Koşunun tertibinin, hazırlıklarının başarı ile sona ermesi için gerekli bütün işlerin noksansız yapılması,

b)Her bölge sınırları içinde ve yol üzerinde bulunan köy, bucak ve ilçe gençlerine taşıma fırsatı verilmesi,

c)Her atletin yalnız gündüzleri 8 ile 20 arasında olmak üzere her defasında iki kilometreden fazla koşmamasının sağlanması,

d)Yol boyunca köy, bucak, ilçe ve illerde koşunun tertibine dair milli düşüncenin değer ve önemini anlatacak törenler yapılması,

e)Yol üzerinde koşacak gençlerin üzerine saldırmak ihtimali olan çoban köpeklerinin bu hareketlerine mani olunması,

f)Sihhi ekibin bilhassa temininin gerektiği,

g)Mesafeler haritadan alındığından hareket saatlerinin tahmini hesaplanmış olmasından dolayı saatlerde bazı değişikliklerin yapılabileceği,

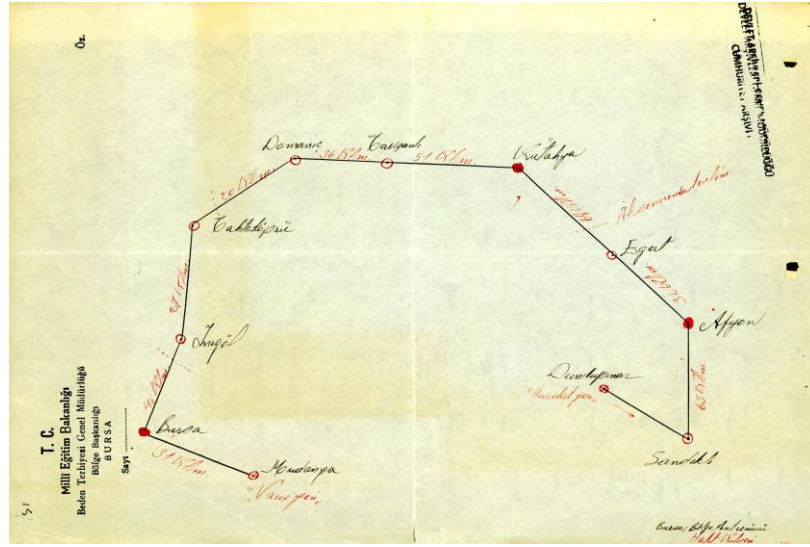
h)Takip edilecek yol krokisinin programa eklenmesi²⁰.

¹⁸ **Doma Köy:** Günümüzde Şehitler Köyü. 1970'den sonra Kurtuluş Savaşı'nda çok şehit verdiği için adı Şehitler Köyü olmuştur.

¹⁹ BCA, 490.01.0/733.1.2.14.

²⁰ BCA, 490.01.0/733.1.2.14.

Şekil.2: Takip edilecek yol krokisi: BCA, 490.01.0/733.1.2.15.

CHP Genel Sekreterliği Mütareke'nin yıl dönümünde, 1947 yılında ilk kez uygulanacak olan şehit toprağının atletler tarafından taşınması ve Mütareke evine törenle yerleştirilmesi programı için belli bir bütçe ayırmış ve bu parayı İş Bankası yoluyla il başkanlıklarına ulaştırmıştı. Sadece Kütahya iline para İş Bankası'na havale edilip Ziraat Bankası ile ulaştırılmıştı. Genel Sekreterlik ayrılan bu bütçenin 1947 bütçesine ait olduğu bu sebeple gelir-gider bilgilerinin detaylı olarak yer aldığı makbuzların hazırlanıp gönderilmesi gerektiğini önemle belirtmişti²¹.

23 Eylül 1947 tarihli CHP İl İdare Kurulu Başkanlığı Kütahya CHP Muhasip Üye Yozgat Milletvekili Ziya Arkant imzalı yazıda Mudanya Mütarekesi'nin yıl dönümünü kutlamak üzere 11.10.1947 tarihinde Mudanya Halkevi'nde yapılacak olan törene katılacak koşucuların masraflarını karşılama üzere 350 lira Türkiye İş Bankası A.Ş. Ankara Merkez Müdürlüğü'ne havale edilerek T.C. Ziraat Bankası vasıtasıyla ulaştırılacağı yazılıydı²².

Aynı tarihli Afyon ve Bursa'ya gönderilen diğer yazılarda da bütçe yetersizliğinden dolayı Afyon koşucuları için 200 ve Bursa koşucuları için 450 liranın İş Bankası yoluyla gönderildiği belirtilerek makbuzları eklenmişti²³.

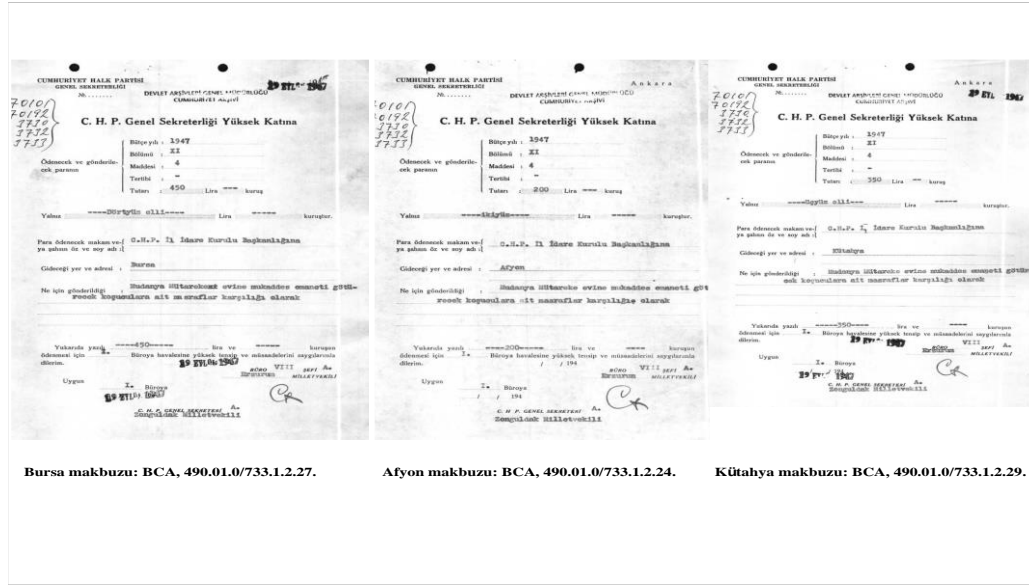
CHP İl Başkanı Avukat Reşat Türel imzalı 10.10.1947 tarihli CHP Genel Sekreterliğe yazılmış yazı da Mudanya Mütarekesi'nin yıl dönümünü kutlamak üzere Mudanya Halkevi'nde yapılacak törene katılacak koşucuların masrafları karşılığı olmak üzere gönderilen 450 liraya ait kasa makbuzu ilişikte sunulmuştu²⁴. Genel Sekreterliğin 1947 bütçesinden bu törene ayırdığı toplam bütçe 1.000 liraydı.

²¹ BCA, 490.01.0/733.1.2.19;20;23.

²² BCA, 490.01.0/733.1.2.16;23;28;29.

²³ BCA, 490.01.0/733.1.2.17;19;26;27; BCA, 490.01.0/733.1.2.18;20;24;25.

²⁴ BCA, 490.01.0/733.1.2.27; BCA, 490.01.0/733.1.2.8.

Şekil.3: CHP Genel Sekreterliği'nden törene katılacak koşucuların masrafları için harcanmak üzere banka aracılığıyla Bursa, Afyon ve Kütahya il başkanlıklarına gönderilen paraların makbuzları.

4.Tören Günü

Her yıl 11 Ekim'de anma töreni yapılan Mütareke evi 1947 yılındaki anma gününde farklı bir uygulamaya ev sahipliği yapıyordu. Mütareke evi 1937 yılında Hayri İpar'ın maddi yardımları ve Mudanya Halkevi'nin girişimleri ile müze haline getirilmişti. Mudanya Mütarekesi görüşmelerinin yapıldığı ve anlaşmanın imzalandığı Mütareke evi Mudanyalı hayırsever Hayri İpar tarafından tamir ettirilmiş ve evin içine Mütareke'ye ait hatıralar/şeyalar konulmuştu. Şubat 1937 yılında Mudanya Halkevi tarafından tertiplenen bir törenle burası Mütareke evi adıyla bir müzeye dönüştürülmüştü. Halkevi tarafından hazırlanan programa göre tören İstiklal Marşı ile açılmış, Vali Şefik Soyer tarafından konuşma yapıldıktan sonra ev ziyaret edilmişti. Davetlilere Ahmet Rüştü Çocuk Yurdu'nda bir çay ziyafeti verilmişti²⁵.

11 Ekim 1947 günü Mudanya Mütarekesi'nin 25.yılı dönümüydü. Bu münasebetle Mudanya'da bir kutlama töreni yapılmıştı. Bu yılki törende, ilk defa CHP Genel Sekreterliği önderliğinde bir koşu tertip edilmişti. Koşucular Dumlupınar'dan Mudanya'da müze olan Mütareke evine şehit toprağı götürmüşlerdi²⁶.

11 Ekim 1947 tarihinde Mudanya evine atletler tarafından taşınan Dumlupınar'dan getirilen şehit toprağı törenle konulmuş ve gece bir meşale koşusu düzenlenmişti²⁷.

Mudanya ve Mudanyalılar 11 Ekim 1947 tarihinde Mudanya Mütarekesi'nin 25.yılı dönümünü büyük bir coşkuyla her tarafı bayraklarla donatarak kutlamışlardı. Devlet ileri gelenleri, vali muavini ve davetliler huzurunda Dumlupınar'dan getirilen şehit toprağı, genç atletler tarafından, halkın alkışları arasında teslim edilmiş ve tarihi salona törenle konulmuştu. İstiklal Marşı'nın ardından Mudanya Halkevi Başkanı bir konuşma yaparak Mütareke evi ziyaret edilmişti. Ardından C.H.P Başkanlığı tarafından davetlilere öğle yemeği verilmişti²⁸.

²⁵ "Mudanya'da mütarekenin imzalandığı ev", *Ulus*, 16 Şubat 1937, s.2.

²⁶ "Bu Ayda Olup Bitenler", *Ülkü*, Sayı:11, Cilt: 1, Kasım 1947, s.47.

²⁷ "Bugün Mudanya Mütarekesinin Yıldönümü", *Cumhuriyet*, 11 Ekim 1947, s. 1.

²⁸ "Mudanya mütarekesinin yıldönümü heyecanla kutlandı", *Cumhuriyet*, 12 Ekim 1947, s. 3.

Dumlupınar'dan gelen toprak törenle karşılanmıştı. Mudanya Mütarekesi'nin 25.yıl dönümü Mudanya Mütareke meydanında yapılan büyük ve anlamlı bir törenle kutlanmıştı. Törene vali, vali muavini, kolordu kurmay başkanı, merkez komutanı ve diğer komutanlar, belediye başkanı, Halkevi başkanı, CHP ve Demokrat Parti (DP) ileri gelenleriyle bir kıta asker kalabalık bir halk kitlesiyle hazır bulunmuştu. Saat 11'de Dumlupınar'dan gelen şehit Mehmetçik toprağı atletler tarafından vali muavinine teslim edilmiş, muavin de emaneti bir harp gazisine teslim etmişti. Harp gazisi toprağın bulunduğu kupayı Mütareke evinde hazırlanan kutuya koymuştu²⁹.

Mudanya Halkevi Başkanı törende bir konuşma yapmış, konuşmasında Mütareke'nin Türk Kurtuluş Savaşı tarihindeki büyük önemini belirtmiş, galip ve mağlup devletlerin burada Türk'ün kuvvetine boyun eğdiklerini söylemişti. Sözlerini şu cümlelerle bitirmişti:

“Burası şimdiye kadar sadece bir Mütareke evi idi, fakat bundan sonra bu muazzam eser uğrunda kanını akıtan Mehmetçiğin toprağını sinesine bastığından Türkün milli bir mabedi olmuştur. Bu memlekette kardeş kanı akıtmak isteyenlerin gözleri bu mabedin önünde kör olsun!³⁰”

Ayrıca davetliler Mütareke evini gezmişler ve CHP tarafından İskele Gazinosu'nda verilen yemeğe katılmışlardı. Yemeğe DP erkânı da davet edilmişti. Mütareke evinin 25 yıl geçmesine rağmen o günkü halini muhafaza ettiği basında belirtilmekteydi³¹.

Sonuç

Bir devletin bağımsızlığı ve özgürlüğü için vermiş olduğu mücadele savaşını sona erdiren, askeri zaferi kanıtlayan bir belge olarak Mudanya Mütarekesi'nin önemi ve değeri bölgesel değil ulusaldır. Tüm ulusun ölüm kalım savaşı verdiği bir dönemin sona erdiği tarihtir. Bu sebeple her yıl Mütareke'nin imzalandığı 11 Ekim öncelikle bölge halkının görkemli kutlamalarına sahne olmuştur.

Törenlerin, anma günlerinin etkisi toplum için birliktelik sağlayan, milli hislerin harekete geçtiği, tarihsel ve kültürel hafızanın diri tutulduğu faaliyetler olarak anlamlıdır. Bu bir devlet için vatandaşlık bilincini güçlendiren, siyasi erki güçlü kılan, politik misyonu da destekleyen faaliyetler bütünü olarak değerlendirilmelidir.

Cumhuriyet döneminin özellikle ilk yıllarında yapılan anma törenleri bu anlamda yaşayan tarihin de diri tutulması, gelecek nesillere bilgi ve duygu aktarımı konusunda tarihi görevini yerine getirirken diğer taraftan yeni Türkiye'nin inkılaplar çerçevesinde devamlılığına da katkı sağlayan etkinlikler, halkla ilişkiler faaliyetleri şeklinde tanımlanabilir.

Siyasi gelişmelerle bir arada takip edilmesi gereken kültürel faaliyetler dönemin ekonomik-politik-sosyal değişimlerinden büyük oranda etkilenmektedir. Örneğin Türkiye Cumhuriyeti'nin reformlar ve uygulamalarıyla geçen dönemi içerisinde yaşanan dünya ekonomik krizi- ardından dünyayı etkileyen dünya savaşı Türkiye tarihinde yaşanan kültürel değişimlerin de etkilenmesinde rol oynamaktadır.

Ülke içerisinde toplumla devleti, halkla inkılapları bir araya getiren kurumların başında Halkevleri gelmektedir. Bölge faaliyetlerinde etkinlik düzenleme ve organizasyonlarında bölgede yer alan Halkevi ve Halkodalarını görmek mümkündür. Tek parti döneminde CHP Genel

²⁹ “Mudanya'da Mütareke yıldönümü dün kutlandı”, *Ankara Akşam Haberleri*, 12 Ekim 1947, s.2; “Mudanya'da Mütareke yıldönümü dün kutlandı”, *Ulus*, 12 Ekim 1947, s.3.

³⁰ “Mudanya'da Mütareke yıldönümü dün kutlandı”, *Ankara Akşam Haberleri*, 12 Ekim 1947, s.2; “Mudanya'da Mütareke yıldönümü dün kutlandı”, *Ulus*, 12 Ekim 1947, s.3.

³¹ “Mudanya'da Mütareke yıldönümü dün kutlandı”, *Ankara Akşam Haberleri*, 12 Ekim 1947, s.2; “Mudanya'da Mütareke yıldönümü dün kutlandı”, *Ulus*, 12 Ekim 1947, s.3.

Sekreterliği'ne bağlı olan bu kurumlar yetki ve emirleri bağlı buldukları CHP Genel Sekreterliği'nden almak üzere çeşitli etkinlikleri resmi izinler çerçevesinde düzenlemekteydi. DP'nin kurulmasıyla birlikte çok partili döneme geçiş yapan Türkiye'de 1947 töreninde artık davetliler arasında bölgenin DP temsilcilerinin yer aldığını görmek olağan bir durumdur. Zaman zaman CHP tarafından düzenlenen etkinliklerin bu tarihlerde muhalefet olan DP yetkilileri tarafından eleştirildiğine, basında yer alan yazılarla tespit edilmektedir.

Mudanya'da faaliyet gösteren Halkevi'nin Mütareke'nin yıl dönümünde ortaya attığı fikir kabul görmüş ve 1947 yılında 25.yıl dönümü törenine ilk defa denilebilecek bir etkinlik damgasını vurmuştu. Dumlupınar'dan Mudanya'ya şehit tepelerinden alınmış topraklar Kütahya-Afyon-Bursa illerinde yer alan Halkevi ve il başkanlıkları tarafından seçilen atletlerce elden ele taşınmak suretiyle törenle 11 Ekim günü Mütareke evinde hazırlanan bölüme yerleştirilmişti. Böylece Mütareke evinde ziyarete açılmış olan bu şehit toprağı millete mücadele tarihini unutturmayacak, milli hislerini ve kolektif hafızasını diri tutacaktı.

Mütareke'den 25 yıl geçmesine rağmen dönemin basınına yansıyan haberlerde halkın coşkusu, ilgisi ve duyguları ilk günkü gibi tazeydi. Yerel gazetelerden ziyade Ankara basınında yer eden "Mudanya Mütarekesi'nin Yıl dönümü dün kutlandı" manşetli haberler konunun bölgesel olmaktan öte ulusal bir önem ve değere sahip olmasından kaynaklandığını göstermektedir.

Koşu programının dönemin şartları dikkate alınarak oldukça titiz bir şekilde ve planlı yürütülmesi, yolların tespiti ve güvenliğinin sağlanması, kısıtlı imkanlarla koşucular için kullanılmak üzere (iaşe-yol-ekipman) yeterli bütçenin Genel Sekreterlik tarafından temin edilmesi törenin sorunsuz bir şekilde tamamlanmasını sağlamıştır.

Dönemin ekonomik ve siyasi şartları değerlendirildiğinde 1947 yılında böylesi bir törenin toprak metaforu üzerinden yapılması derin bir anlam taşımaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın Türkiye açısından yarattığı etki siyasi ve ekonomik çalkantılarla geçen günlerde toplumsal belleğe yeniden ivme kazandırma açısından önemliydi. Tek parti iktidarının idaresinde olan bir Türkiye'de çok partili döneme geçişle birlikte başlayan siyasi farklılaşma ülke içerisinde çok sesliliğe yol açarken, ülkenin dışarısında da bu etki ve tepkiyi izleyenler bulunmaktaydı. Bu sebeple hem ülkenin iç siyaseti hem de dış siyaseti açısından Mudanya Mütarekesi'nin 25.yıl dönümünün şehit toprağı taşınarak bir koşu programına dönüştürülmesi güç göstergesi ve hatırlatmalar üzerinden önem taşımaktadır. Milli his ve beraberliğe ihtiyacın olduğunun düşünüldüğü bir zamanda genç, çocuk, yaşlı toplumunun tümünün ruhu okşanmıştır.

Kaynakça

A. Arşiv Kaynakları

Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 490.01.0/733.1.2. 8.

BCA, 490.01.0/733.1.2.9.

BCA, 490.01.0/733.1.2.10.

BCA, 490.01.0/733.1.2.11.

BCA, 490.01.0/733.1.2.14.

BCA, 490.01.0/733.1.2.16.

BCA, 490.01.0/733.1.2.17.

BCA, 490.01.0/733.1.2.18.

BCA, 490.01.0/733.1.2.19.

BCA, 490.01.0/733.1.2.20.

BCA, 490.01.0/733.1.2.23.
BCA, 490.01.0/733.1.2.23.
BCA, 490.01.0/733.1.2.24.
BCA, 490.01.0/733.1.2.25.
BCA, 490.01.0/733.1.2.26.
BCA, 490.01.0/733.1.2.27.
BCA, 490.01.0/733.1.2.28.
BCA, 490.01.0/733.1.2.29.
BCA, 490.01.0/733.1.2.30.
BCA, 490.01.0/733.1.2.31.
BCA, 490.01.0/733.1.2.33
BCA, 490.01.0/733.1.2.35.
BCA, 490.01.0/733.1.2.36.
BCA, 490.01.0/733.1.2.38.
BCA, 490.01.0/733.1.2.39
BCA, 490.01.0/733.1.2.41
BCA, 490.01.0/733.1.2.42.
BCA, 490.01.0/733.1.2.43.
BCA, 490.01.0/733.1.2.44.
BCA, 490.01.0/733.1.2.45.
BCA, 490.01.0/733.1.2.46.

B. Süreli Yayınlar

“Bu Ayda Olup Bitenler”, *Ülkü*, Sayı:11, Cilt: 1, Kasım 1947, s.47.
“Bugün Mudanya Mütarekesinin Yıldönümü”, *Cumhuriyet*, 11 Ekim 1947, s.1.
“Enver Behnan Bey’in Nutku”, *Hâkimiyet-i Milliye*, 1 Kasım 1933.
“Mudanya mütarekesinin yıldönümü heyecanla kutlandı”, *Cumhuriyet*, 12 Ekim 1947,s.3.
“Mudanya’da Mütareke yıldönümü dün kutlandı”, *Ankara Akşam Haberleri*, 12 Ekim 1947, s.2.
“Mudanya’da Mütareke yıldönümü dün kutlandı”, *Ulus*, 12 Ekim 1947, s.3.
“Mudanya’da mütarekenin imzalandığı ev”, *Ulus*, 16 Şubat 1937, s.2.

C. Araştırma ve İncelemeler

ALKIM, Bahadır, “Mudanya Mütarekesi”, *Türkün Bursa Halkevi Dergisi*, Sayı:8, 1.Teşrin (Ekim) 1936, s.52-56.

BATIR, Betül, “İstanbul Üniversitesi’nin Taşrada Tanıtım Faaliyetleri ve Halk Eğitim Çalışmalarına Bir Örnek Olarak Üniversite Haftası (1940-1957)”, *Yakın Dönem Türkiye*

Tarihi Araştırmaları, Editörler: Safiye Kıranlar-Eminalp Malkoç, İstanbul:Der Yayınevi, 2019, s.410-454.

BATIR, Betül, *Beyoğlu Halkevi*, Milenyum Yayınları, İstanbul, 2017.

ÇINAR, Meral Uğur, “Kolektif Anlatı ve Vatandaşlık Kimliğinin İnşasına Dair Sorular, Cevaplar ve Yeni Sorular”, *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, 2017, 26, s.135-156.

HALBWACHS, Maurice, *Kolektif Hafıza*, Çev: Banu Barış, İkinci Baskı, Heretik Yayınları, Ankara, 2018.

ÖZKAN, Gülden, “Cumhuriyet Meydanları ve Toprak Alma Törenleri Örneğinde Ulus İnşa, Toplumsal Bellek ve Halkla İlişkiler”, *Kültür ve İletişim*, Yıl:25, Sayı:49, Mart 2022-Eylül 2022, s.153-181.

**HISTORY
STUDIES**
INTERNATIONAL JOURNAL OF HISTORY

794

14 / 4

Summary

The Mudanya Armistice is one of the milestones in the history of the Republic of Türkiye. Mudanya, a small sea town where the armistice ending the military struggle was signed, is functionally valuable in this sense. Long years of wars, the re-establishment of the Türkiye state, the war for existence during the occupation, bloody struggles on the fronts and finally the political successes that enabled the recognition of an independent state with the expulsion of the enemy from the country took their place in the history in an honorable way.

With this summary statement, the date of the signing of the Mudanya Armistice, which was the beginning of political successes, is not only a day celebrated by the people of Bursa and Mudanya every year, but rather a social unity that includes the collective memory that covers the entire Türkiye nation and reveals national feelings.

Reminding the events of the Türkiye War of Independence period, which is the recent history of the Republic of Türkiye, in various ways has been used in areas such as gaining historical awareness as a state policy, providing citizenship education, and establishing reforms in the next period. For instance, activities in many areas such as museums, exhibitions, conferences, public assemblies, concerts, cinema, theater, painting, music, sports activities, ceremonies (official ceremonies - commemorations - opening ceremonies), holidays have been supported by state authorities. The common point of artistic and cultural events is composed of the activities that enable the communication of the people to keep the collective memory alive, and the nation acts together with the common time and space acquisition of the society.

“Halkevleri” (People’s Houses) were the most striking institutions of the period, which ensured their activities in the field of public relations, brought the state and society together, and took on the task of national feelings by creating common sense. Although universities and other educational institutions undertook a part of this communication, more commonly, “Halkevleri” in cities and “Halk odaları” (People's Rooms) in towns carried out various studies on public communication in their regions. They tried to compensate the deficiencies that were or could be in many various areas such as conferences, artistic activities, sports activities, cultural and social activities, cooperation, and ruralism (“köycülük”).

In this sense, the Mudanya Halkevi, was the first to propose a different event in the commemoration ceremonies of the Mudanya Armistice held on October 11 every year. This proposal, which aims to keep the recent past alive by activating the social memory, has historical value, and further it is a multi-faceted initiative that includes the mission of sports youth, free and independent generations, citizens who have adopted the line of nation-state, which the Republic of Türkiye has followed since its foundation. should be addressed.

The concept of land corresponds to the concept of homeland and has a place in the aim of every citizen attributing the same meaning to the land, feeling the same feelings and giving the same value at the point of protecting the homeland. For this reason, the land of the homeland will be protected in the hands of young generations and its continuation will be ensured. In order to realize this goal, it is important to hold a number of national ceremonies in order to keep the social memory alive and to keep the historical memory alive.

With the initiatives of the Mudanya “Halkevi”, the commemoration ceremony took on a different structure and for the first time in 1947, the martyr's land to be carried by young athletes from the Victory Hills would be brought to Mudanya and opened to visitors by keeping in the burial ground prepared in the Armistice House. This issue, which was important in terms of the history of the Türkiye War of Independence also had a feature that supported to the national consciousness. While for the citizens of the country, the activity carrying this mission it was, from the outside the country, a propaganda movement that supported military and political prestige and activated the historical memory.

On October 11, 1947, it was the 25th anniversary of the Mudanya Armistice. A celebration ceremony was held in Mudanya for this occasion. In this year's ceremony, a race was organized for the first time under the leadership of the Republican People’s Party (CHP) General Secretariat. The runners had taken martyrs' soil from Dumlupınar to the Armistice House, which is a museum, in Mudanya. On October 11, 1947, the martyr's soil brought from Dumlupınar, which was carried by the athletes to the Mudanya house, was placed with a ceremony and a torch run was held at night.

Mudanya and the people of Mudanya celebrated the 25th anniversary of the Armistice of Mudanya on October 11, 1947, with great enthusiasm by adorning all sides with flags. The martyr's soil, brought from Dumlupınar in the presence of state dignitaries, the deputy governor and the guests, was handed over by the young athletes among the applause of the people and placed in the historical hall with a ceremony. After the National Anthem, the President of the Mudanya "Halkevi" made a speech and the Armistice House was visited. Afterwards, lunch was given to the guests by the CHP Presidency.

Although 25 years have passed since the Armistice, the enthusiasm, interest and feelings of the people were as fresh as the first day in the news reflected in the press of the period. The news with the headline "The Anniversary of the Mudanya Armistice was celebrated yesterday", which appeared in the Ankara press rather than in the local newspapers, shows that the issue stems from the fact that it has a national importance and value rather than a regional one.

As a result, when the economic and political conditions of the period are evaluated, organising such a ceremony through the metaphor of the land in 1947 has a deep meaning. The impact of the Second World War for Türkiye was important in terms of re-accelerating the social memory in the days that passed with political and economic turmoil. While the political differentiation that started with the transition to the multi-party period in Türkiye, which was under the rule of a single-party government, led to polyphony within the country, there were those who followed this effect and reaction outside the country. For this reason, in terms of both the domestic and foreign policy of the country, it is important to turn the 25th anniversary of the Mudanya Armistice into a running program by carrying the martyrs' soil, through the indicator of power and reminders. At a time when it was thought that a national feeling and togetherness was needed, the spirit of the whole society, young, child and old, was caressed.